

Valtiovarainministeriö/Valtionhallinnon kehittämisosasto

Viite: Valtionhallinnon kehittämisosaston lausuntopyyntö 10.1.2020 (VN/10445/2019; VM135:00/2019)

LAUSUNTOPYYNTÖ LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAEIKSI SENAATTI-KIINTEISTÖISTÄ JA PUOLUSTUSKIINTEISTÖT-TYTÄRLLIKELAITOKSESTA SEKÄ ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Valtionhallinnon kehittämisosasto on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi Senaatti-kiinteistöistä ja Puolustuskiinteistöistä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Ehdotuksen mukaan valtion rakennettu kiinteistövarallisuus keskitettäisiin jatkossa uuteen lailla säädettävään liikelaitoskonserniin: Senaatti-kiinteistöt -liikelaitokseen ja sen tytärliikelaitoksena toimivaan Puolustuskiinteistöt -liikelaitokseen. Budjettitalouteen kuuluva Puolustushallinnon rakennuslaitos lakkautettaisiin ja sen toiminta siirrettäisiin pääosin Puolustuskiinteistöille. Uudistus perustuu hallitusohjelmaan.

Uudistuksen yhteydessä muutettaisiin myös eräitä valtion liikelaitoksesta annetun lain säännöksiä. Lisäksi liikelaitoslaki olisi jatkossa nykyistä selkeämmin liikelaitoksia koskeva yleislaki ja säännökset muun muassa liikelaitoksen nimestä, tehtävästä ja toimialasta sekä mahdolliset liikelaitoslakikohtaiset erityissäännökset, joilla poikettaisiin liikelaitoslain yleisestä järjestelmästä, sisältyisivät liikelaitoskohtaiseen lakiin. Esimerkiksi tytäryhtiöliikelaitosrakennetta ei mahdollistettaisi yleislaissa, vaan tämä koskisi vain Senaatti-konsernia sitä koskevan laitokohtaisen lain perusteella.

Liikelaitoslain mukaisten liikelaitosten lisäksi valtiolla voisi jatkossakin olla suoraan perustuslain 84 §:n 4 momentin nojalla erikseen säädettyjä liikelaitoksia (erityisliikelaitoslaki, nykyisin Metsähallitus).

Budjettiosasto toteaa lausuntonaan seuraavaa:

1. Liikelaitoksen toiminta markkinoilla: valtioneuti- ja kilpailuneutraliteetti

Ehdotettu sääntely mahdollistaisi, että liikelaitos voisi toimia tietyin reunaehdoin vähäisessä määrin markkinoilla. Lakiehdotusten mukaan hinnoittelun tulisi tällöin olla markkinaperusteinen. Ehdotus perustuu EU:n valtioneutiokioikeudesta tehtyyn arvioon. Arvion oikeellisuus koskien erilaisia palveluja on suunnitellulla tavalla tarpeen vielä varmistaa yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa sekä EU:n kanssa.

Valtioneuti- ja kilpailuneutraliteettia koskevat perustelut, joita sisältyy muun muassa jaksoon 3 (Kilpailuneutraliteetti valtion liikelaitoksessa), alajaksoon 5.1.3 (Yleiset liikelaitoslain kehittämistarpeet) ja liikelaitoslakiehdotuksen 2 §:n ja 3 §:n yksityiskohtaisiin perusteluihin on tarpeen koota tarkoituksenmukaiseksi kokonaisuudeksi jaksoon 3.

2. Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Esitysluonnoksen jaksossa 13 (Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys) ei ehdoteta lakiehdotusten saattamista eduskunnan perustuslakivaliokunnan käsiteltäväksi. Budjettiosasto katsoo, että Senaatti-kiinteistöä ja Puolustuskiinteistöä koskeva lakiehdotus

(lakiehdotus 1) on siihen sisältyvän tytärliikelaitosrakenteen sekä sitä koskevan eduskunnan ja toisaalta kahden ministeriön jaetun ohjaustoimivallan (ml. lain 2 §:n 4 momentissa ehdotettavat ministeriöiden määräysvaltuudet valmiuslain mukaisissa poikkeusoloissa) vuoksi perusteltua saattaa perustuslakivaliokunnan käsiteltäväksi.

3. *Lakiehdotukset*

Budjettiosasto katsoo, että liikelaitoslain 3 §:n 1 momentin uudeksi toiseksi virkkeeksi on perusteltua lisätä pääasiallista nykytilaa vastaava säännös, jonka mukaan palvelut 2 §:n 1 momentin mukaisille (valtio)asiakkaille voidaan hinnoitella omakustannusarvon mukaisesti.

Budjettiosasto toimittaa lakiehdotusten ja niiden perustelujen yksityiskohtia koskevia kommentteja Valtionhallinnon kehittämisosastolle erikseen osana lakiehdotusten jatkovalmistelua.

Osastopäällikkö,
budjettipäällikkö

Sami Yläoutinen

Neuvotteleva virkamies

Marita Virtanen

TIEDOKSI

Valtiovarainministeriö
- budjettiosasto (Ijäs, Salo, Syrjänen, Vallinheimo, Virtanen)

